

Παπα-Έφραίμ Κατουνακιώτης

‘Ο Γέροντας τῆς ὑπακοῆς

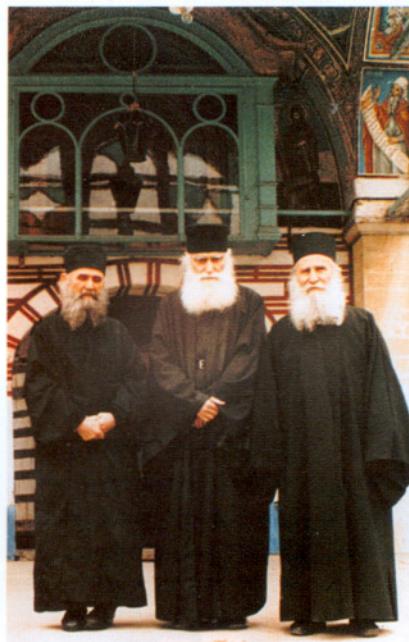
‘Ο Γέροντας Έφραίμ ὁ Κατουνακιώτης, σύγχρονος ἀγιορείτης ἡσυχαστής, εἶναι ὁ χαρισματοῦχος ὑποτακτικός πού δίδαξε, περισσότερο μέ τό παράδειγμά του καί λιγότερο μέ τόν λόγο του, τὴν ἀρετή τῆς Υπακοῆς. Ἡ διά βίου ὑπακοή του, ἡ ταπείνωση καί τό χάρισμα τῶν δακρύων τόν καθιστοῦν σύγχρονο ἄγιο.

Αν κάποιος ζητοῦσε ἔνα βιογραφικό τοῦ παπα-Έφραίμ, αὐτὸ δέν θά είχε νά τοῦ προσφέρει ίδιαίτερα ἐντυπωσιακά γεγονότα. Ὁ Εὐάγγελος Παπανικήτας, αὐτό ἦταν τό κοσμικό ὄνομά του, γεννήθηκε στίς 6 Δεκεμβρίου 1912, ἀνήμερα τοῦ Ἅγιου Νικολάου, στό Αμπελοχώρι τῆς Βοιωτίας. Στήν Θήρα τελείωσε τό Δημοτικό καί τό ἔξατάξιο Γυμνασίο, ἐνῶ ἀπό τό 1933 πήγε στό “Ἄγιον” Ορος, στήν καλύβη τοῦ Ἅγιου Έφραίμ στά Κατουνάκια. Τό 1934 πήρε φασοευχή, ἐνῶ τό 1935 ἔλαβε τό μεγάλο καί ἀγγελικό σχῆμα καί ὄνομάσθηκε Έφραίμ μοναχός. Τὴν ἐπόμενη χρονιά χειροτονήθηκε διάκος καί παπάς. Στήν ίδια καλύβη ἄφησε καί τήν τελευταία του πνοή στίς 14/27 Φεβρουαρίου 1998.¹

‘Ο ἀγιορείτης ἡσυχαστής

Ωστόσο, αὐτό πού ἦταν ὁ παπα-Έφραίμ, δέν μπορεῖ νά περιγραφεῖ καί νά προσδιορισθεῖ στά ὅρια ὅποιουδήποτε βιογραφικοῦ σημειώματος. Τά μεγάλα γεγονότα, πού συνθέτουν τήν ζωή τῶν ἀγίων, παραμένουν ἄρρητα καί ἀπεριγραφτα. Καί ὅταν ἀποτυπώνονται καί καταγράφονται στά συναξάρια -πού δέν ἔξιστοροῦν ἀπλῶς γεγονότα τῆς ζωῆς τους, ἀλλά τά ἐκφράζουν καί τά ἐμμηνεύουν- δέν περιγράφεται ἐκεῖ μά ἴστορική συμ-

τοῦ Ἄνεστη Κεσελόπουλου
Ἀν. Καθηγητῆ Θεολογικῆς
Σχολῆς Α.Π.Θ.

‘Ο Γέροντας Έφραίμ ὁ Κατουνακιώτης ἀνάμεσα στούς πνευματικούς ἀδελφούς του, Γέροντα Έφραίμ, Προηγούμενο τῆς Μονῆς Φιλοθέου (στά δεξιά του) καί Γέροντα Ιωσήφ τόν Βατοπαιδινό, μπροστά ἀπό τήν πύλη τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου.

βατικότητα, ἀλλά προσεγγίζεται ἡ ἀλήθεια πού κρύβεται πίσω ἀπ’ αὐτήν. Οἱ ἄγιοι ὑπάρχουν «ώς εἰκόνες ἔμψυχοι τῆς κατά Χριστόν πολιτείας».²

Ο παπα-Έφραίμ εἶναι ἔνας ἀπό αὐτούς πού μέ συνέπεια ἀγωνίσθηκαν σ’ αὐτή τήν ζωή νά γίνουν «εἰκόνες ἔμψυχοι τῆς κατά Χριστόν πολιτείας». Εἶναι, ἵσως, ὁ τελευταῖος ἀγιορείτης ἡσυχαστής τοῦ αἰώνα καί τῆς χιλιετίας πού πέρασε. “Οπως καί οἱ ἄλλοι γνωστοί Γέροντες τῶν ἡμερῶν μας, ἀλλά καί οἱ τόσες ἄλλες ἀγνωστες καί ἀφανεῖς κατά κόσμον ὁσιακές μορφές ἐντός καί ἐκτός Αγίου Ορούς, πιστοποιοῦν πώς εἴμαστε «συμπολῖται τῶν ἀγίων καί οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ».³ Η ἀγιότητα δέν ἀποτελεῖ πνευματική κατάσταση τοῦ παρελθόντος οὔτε καί οἱ ἄγιοι ἀπόμακρα ὄντα ἀπό τήν καθημερινή ζωή. Μόνο πού χρειάζεται νά ἔχουν τά κατάλληλα πνευματικά αἰσθητήρια ὅσοι τούς πλησιάζουν, γιά νά μπορέσουν νά κατανοήσουν τό δάθος τῶν πραγμάτων καί τίς ἀληθινές διαστάσεις τῆς ζωῆς τους, ἡ ὅποια «κέκρυπται σύν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ».⁴

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τῶν πραγματικῶν ἀγίων εἶναι ὅτι κρύβουν τίς ὅποιες ἀρετές τους ἀπό τά μάτια τῶν ἀνθρώπων. Από τόν κανό-

να αύτό δέν ἔξαιρεῖται ὁ παπά-'Ἐφραίμ. Ἀγωνίσθηκε νά διαφύγει τήν προσοχή τῶν ἀνθρώπων ὃχι μόνο μέ τήν ἀπλότητα καὶ τήν γνησιότητα τοῦ χαρακτήρα του, ἀλλά πολλές φορές καὶ μέ τήν ἄρνησή του νά ἐπικοινωνήσει μαζί τους. Ωστόσο, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τόν πρόδιδε, ἥταν ἐμφανέστατα αἰσθητή καὶ διλογίωνταν ψηλαφητή στήν ζωή του. «Τό Πνεῦμα τό Ἀγιον δέν ὁρᾶται, ἀλλά ἡ χάρις Του ὁρᾶται», ἔλεγε χαρακτηριστικά. Ὁμως, ὁ Ἰδιος κουραζόταν ἀπό τήν περίεργη ἐνασχόληση τῶν ἄλλων μαζί του καὶ ἀπέφευγε συστηματικά τίς συναντήσεις χωρίς νόημα. «Ἀλλοίμονο στούς καλογῆρους, πού ἔφτασε ἡ φήμη τους στήν Ἀθήνα», ἔλεγε. Και πρόσθετε: «Μέ τήν εὐχή τοῦ διαβόλου καὶ τήν κατάρα τοῦ Θεοῦ βγῆκε τό ὄνομά μου ὅτι εἶμαι ἄγιος καὶ ἔχω χάσει τήν ἡσυχία μου».

Η αὐθεντική διδασκαλία του

Δέν ἐπιδίωκε οὕτε νά ἐντυπωσιάσει, ἀλλά οὕτε καὶ νά διδάξει τούς ἄλλους. Πολύ περισσότερο δέν τό ἔκανε, ὅταν προκαλεῖτο -πολλές φορές ἐπίμονα καὶ ἀδιάκοιτα- ἀπό δρισμένους ἐπισκέπτες. Κάποια φορά στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ '70, ἐνώ συζητούσαμε μπροστά στήν τζαμαρία, κτύπησε ἡ πόρτα τῆς καλύδης. Πρίν προλάβει ὁ Γέροντας νά ἀνοίξει,

εἰσέδαλε μά ὅμαδα νέων, πού ἥθελαν νά τόν συνεντήσουν. «Οταν συνειδητοποιήσαν ὅτι ὁ Ἰδιος ὁ παπά-'Ἐφραίμ δρισκόταν μπροστά τους, ὁ ἐπικεφαλής τῆς παρέας του ζήτησε νά «μιλήσει στά παιδιά, γιά νά ὀψελθοῦν πνευματικά». Τότε ἐκεῖνος μέ καλωσύνη ἀλλά καὶ σοβαρότητα τούς ὁδήγησε μέχρι τήν αὐλόπορτα καὶ τούς ἔδειξε τό μονοπάτι πού ἔβγαζε σέ κάποιο ἄλλο κελλί, πιό ψηλά ἀπό τό δικό του, λέγοντας: «Ἐγώ δέν ἔρω νά διδάσκω. Πηγαίνετε ἐκεῖ, στόν π. Κλ. Αύτός ἔχει τό χάρισμα τῆς διδασκαλίας. Θά σας πεῖ διάφορα». «Οταν συναντοῦσε κανείς τόν παπά-'Ἐφραίμ, είχε τήν αἴσθηση ὅτι δρίσκεται μπροστά σέ ἀβδά τοῦ Γεροντικοῦ. Ἡ ἐπιβλητικότητα τοῦ παραστήματος, ἡ λαμπερότητα τοῦ προσώπου καὶ ἡ διεισδυτικότητα τοῦ βλέψματος ἥταν τά κύρια χαρακτηριστικά τῆς ἐξωτερικῆς του ἐμφανίσεως, πού προδιέθεταν τόν συνομιλητή καὶ γιά τήν ἐσωτερική του κατάσταση καὶ ποιότητα. Ἀλλά καὶ ὅλη ἡ διάταξη τῶν λιγοστῶν πραγμάτων τῆς ἀπέριττης καλύδης του, ὅπως ἐπίσης τό παρουσιαστικό καὶ ἡ γενικότερη συμπεριφορά του, ἔδειχναν ἀνθρωποπλό καὶ ἀνεπιήδευτο. Δέν ἐνδιαφερόταν γιά τό «ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος», ἀλλά γιά τήν

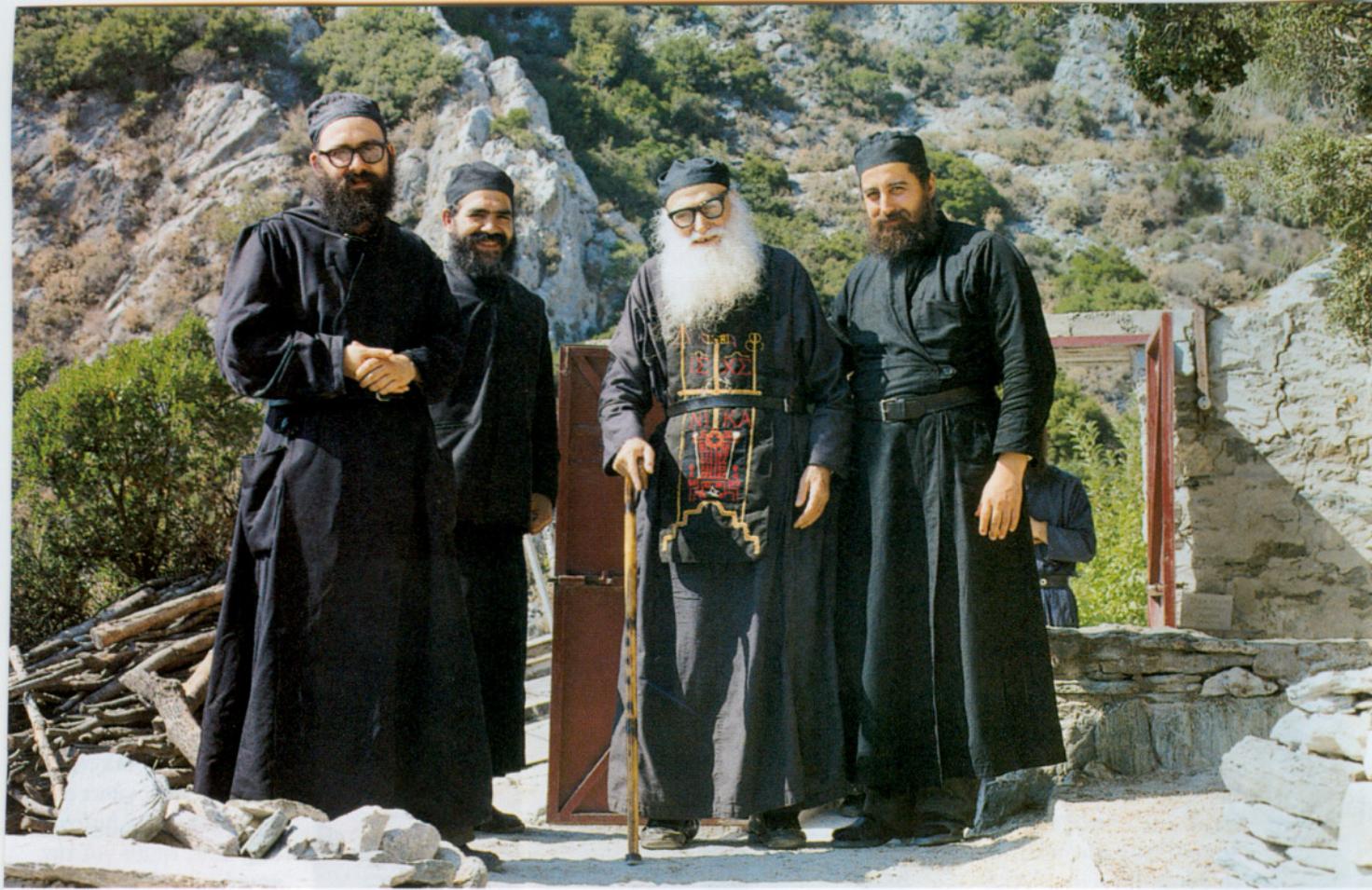
ἐσωτερική του καλλιέργεια, γιά τήν κάθαρση τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς. Γι' αύτό καὶ χωρίς νά ἔχει «τό χάρισμα τῆς διδασκαλίας» μπροστούσε νά διδάσκει μέ τόν αὐθεντικότερο τοόπο. «Ού γάρ δή διδάσκων μόνον, οὐδέ φθεγγόμενος, ἀλλά καὶ ὅρώμενος ἀπλῶς, ἵκανός ἦν ἄπασαν ἀρετῆς διδασκαλίαν εἰς τήν τῶν διδάσκων ψυχήν εἰσαγαγεῖν».⁶

«Οποιος δρεθήκε -ίδιαίτερα σέ παλαιότερες ἐποχές- στά Κατουνάκια θά μπροστούσε μέ εύκολία νά ἀνακαλέσει στήν σκέψη συνειδηματικά καὶ νά καταλάβει ἐμπειρικά τά λόγια τοῦ ψαλμωδοῦ: «ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ».⁷ Τότε ἥταν στήν κυριολεξία ἐρημος· νερό δέν ὑπῆρχε. Κάποιες μικρές, πρόσχειρα κατασκευασμένες στέρνες μάζευαν τό δρόχινο νερό τοῦ χειμώνα καὶ ἔξυπηρετοῦ-σαν τούς οἰκιστές τῆς περιοχῆς γιά ὅλο τόν χρόνο. Κηπευτικά καὶ δένδρα δέν ὑπῆρχαν. «Ομως μέχρι καὶ σήμερα, ἡ βλάστηση είναι λιγοστή. Κάποια πουρνάρια καὶ πολύ λίγες ἐλιές ἀποτελοῦν κατά βάση τά δένδρα αὐτοῦ τοῦ τόπου. «Ο, τι ἀφθονεῖ στήν χαράδρα τῶν Κατουνακίων είναι οἱ δράχοι, οἱ πέτρες καὶ οἱ σάρες. Αύτά συνθέτουν τό φυσικό τους περιβάλλον. «Ωστόσο τό πνευματικό καὶ ἀνθρωπογενές περιβάλλον, πού δρί-

‘Ο Γέροντας’Ἐφραίμ στήν Μονή Βατοπαιδίου μέ πνευματικά του ἀδέλφια καὶ ἀνήψια.

‘Ο Γέροντας’ Έφραίμ με τήν συνοδία του στά Κατουνάκια.

σκεται διασκορπισμένο στίς δεκατέσσερις καλύβες της περιοχής, τό απαρτίζουν ἄνθρωποι μέριμναλέο φρόντιμα και προπάντων μέριμνα αγάπη γιά τόν Θεό.

‘Ο παπα-Έφραίμ’ εἶχε ἐδῶ ἔξήντα πέντε ὀλόκληρα χρόνια. Ἐλάχιστες φορές βγῆκε ἀπό τό “Αγιον” Ορος. “Οταν τόν Μάιο τοῦ 1974 βγῆκε γιά πρώτη φορά -ἀκριβέστερα, τόν ἔδγαλαν σέ κωματώδη περίπου κατάσταση ἔξαιτιας τής κυάμωσης, ἔπειτα ἀπό 38 χρόνια- εἶχε νά βγει ἀπό τότε πού χειροτονήθηκε διάκος και παπάς. Δυσκολευόταν νά ἀναγνωρίσει δχι μόνο τόν «κόσμο» μέ τίς πολυκατοκίες και τά πολλά αὐτοκίνητα, ἀλλά και τά ἀδέλφια του πού τόν ἐπισκέφθηκαν στό νοσοκομεῖο. “Οταν πήγε στό “Αγιον” Ορος εἶχε συνειδηση ὅτι πάει γιά νά θαφτεῖ. Γι’ αὐτό, πίσω ἀπό τήν πόρτα τοῦ κελλιοῦ του χάραξε μέ μολύβι ἔναν τάφο και μερικές χαρακτηριστικές λέξεις: ὑπακοή, ὑπομονή, εὐχή κ.λπ.

‘Ο χαρισματοῦχος ὑποτακτικός

‘Η ὑπακοή ἦταν τό ὀγαπημένο θέμα του σέ συζητήσεις ἀλλά και συνάξεις, ἰδιαίτερα μοναχῶν. Τά ὄσα ἐλεγε γιά τήν ὑπακοή δέν ἦταν ἰδέες και ἀπόψεις, ἀλλά ἀπόσταγμα και ἐμπειρία ζωῆς. ‘Ο παπα-Έφραίμ ἦταν «τέκνον τόν ὑπακοῆς»⁸, δῆμως ὑπακοῆς μέ ἐπίγνωση και ἐλευθερία. “Ηξερε ὅτι χωρίς τήν ἐλευθερία ἡ ὑπακοή καταντάει δουλεία, δῆμως βέβαια και χωρίς τήν ὑπακοή ἡ ἐλευθερία εἶναι ἀσυναρτησία. Εἶχε καταλάβει ὅτι χωρίς τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τό ἀτομικό θέλημα δέν μπορεῖ νά γενθεῖ κανείς τήν ἀλληθινή ἐλευθερία. Γι’ αὐτό ἀγωνίσθηκε μέ σῆλη τήν δύναμή του πρός τήν κατεύθυνση αὐτή, κυρίως ὅταν ὡς ἀρχάριος μοναχός, ἔξαιτιας μάλιστα τής παραξενιάς τῶν γερόντων τής Καλύβης του, πολεμήθηκε ἰδιαίτερα ἀπό τόν διάβολο, γιά νά ἐγκαταλείψει τά Κατουνάκια.

Συνήθως γίνεται λόγος γιά χαρισματοῦχους Γέροντες. ‘Ωστόσο, ὁ

Γέροντας ’Εφραίμ ἀναδείχθηκε περισσότερο χαρισματοῦχος ὑποτακτικός, ἀφοῦ κοντά σαράντα χρόνια ἀπό τόν δίαυλο τής μοναχικῆς του ζωῆς τά πέρασε στήν ὑπακοή. Αὐτήν εἶχε και σέ δεδομένες περιστάσεις δύμολογούσε καίριες ἐμπειρίες. Κάποτε σέ μιά σύναξη μοναχῶν πού τούς μιλοῦσε γιά τήν ὑπακοή, ἐμπιστεύθηκε τά ἔξῆς: «‘Ο Γέροντάς μου, ὁ παπα-Νικηφόρος, δέν ἦταν ἀπό τούς σπουδαίους καλογήρους. Κι δῆμως εἶδα μεγάλα πράγματα στήν ὑπακοή. Παρήγγειλα διάφορα καρποφόρα δένδρα χωρίς τήν συγκατάθεσή του. Κανένα δέν φύτρωσε, παρόλη τήν προσπάθεια και τίς περιποιήσεις μου. Γιά δεύτερη φορά φύτεψα κλήματα χωρίς τήν ἔγκοισή του. Ούτε αὐτά εύδοκιμησαν. ‘Επιχείρησα και τρίτη φορά, ἀλλά ἀσκοπα ταλαιπωρήθηκα. ‘Ενα δένδρο πού ἐπέζησε, οὐδέποτε καρποφόρησε. ‘Ομως ἀπό τήν μουριά πού φυτέψαμε μαζί μέ τόν Γέροντα, κάθε χρόνο τρώμε καρπούς. ‘Ο, τι

φύτεψα, πού δέν ήταν σύμφωνο μέ τό πνεῦμα τοῦ Γέροντα, δέν πρόκοψε, γιατί αὐτό πού ἔκανα ήταν θέλημα».

«Η διά δίου ὑπακοή πρωτίστως στό θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸν ἔκανε νά ἀσκηθεῖ στήν ὑπομονή καὶ τὴν ταπείνωση. Σέ ὅλες τὶς δοκιμασίες του -καὶ εἶχε πολλές κατά τὸν δόλιχο τῆς ἐπίγειας ζωῆς του- δέν ἀπαιτοῦσε νά κατανοήσει τὴν σκοπιμότητά τους, ἀλλά τὶς ἀντιμετώπιζε μέ ὑπομονή, ἔχοντας παράδειγμα τὸν ἴδιο τὸν Χριστό. Γιατί ὅπως ή δύναμη τοῦ Θεοῦ φανερώθηκε στὸν κόσμο μέ τὴν ὑπομονή τοῦ Χριστοῦ, ἔτσι καὶ ή ὑπομονή τῶν ἀγίων γίνεται αἰτία μετοχῆς τους στήν χάρη τοῦ Θεοῦ. Η δύναμη τοῦ Θεοῦ καὶ στήν ζωή τοῦ παπα-Έφραίμ «έτελειούτο ἐν ἀσθενείᾳ».⁹ Από πολὺ νέος ὑπέφερε ἀπό ἔκζεμα. Κάποτε οἱ πόνοι ἀπὸ τὶς πληγές τὸν ἔφερναν σέ ἀπόγνωση. Καὶ γιά νά μιλάει ὁ παπα-Έφραίμ γιά ἀπόγνωση πρόεπε νά δοκιμαζόταν πολύ. Ἡταν ἔνας ἀπό τοὺς σκόλοπες τῆς σαρκὸς του, πού δοκίμαζαν τὴν ὑπομονή του.

Ἡ ἀγάπη τοῦ πρόσ την Παναγίᾳ

«Ως γνήσιος ὄντιορείτης ἀγαποῦσε ὑπέρμετρα τὴν Παναγία. Ὁταν ήταν ἀρχάριος μοναχός, ἐπιθύμησε νά δεῖ τὴν μητέρα του. Ἡ καρδιά του τοῦ ἔλεγε: «Νά δῶ τὴν μητέρα μου κι ἃς πεθάνω!». Ἀνέδηκε στήν Ἐκκλησία, στάθηκε ἀπέναντι στήν Παναγίᾳ τοῦ τέμπλου, τὴν «Κυρίᾳ τῶν Ἀγγέλων», καὶ εἶπε: «Παναγίᾳ μου, ἀπό τότε πού ἥρθα στό Ἀγιον Ὅρος, ἐσένα ἔχω μητέρα μου!». Τότε ἔφυγε ἀπό τὴν καρδιά του κάθε λογισμός πού τὸν ἐνοχλοῦσε. Μιά ἄλλη φορά πού πονοῦσε ἀνυπόφορα ἀπό παροξυσμό

τοῦ ἔκζέματος πῆγε στήν Παναγίᾳ καὶ μέ ἀπλότητα παιδιοῦ καὶ παροησία ἀγίου τῆς φώναξε δυνατά: «Παναγίᾳ μου, τώρα θέλω τό λόγο Σου, τίποτε λιγότερο... Ἐσύ δέν εἶπες πώς θά είσαι ή νοικοκυρά, ή οἰκονόμος καὶ ή γιάτρισσά μας; Δέν εἶπες πώς θά μᾶς γιατρεύεις; Νά λοιπόν ή ἀρρώστια μουν. Δός μου τό λόγο Σου ὅτι θά μέ γιατρέψεις. Κάνε με καλά, δέν μπορῶ πιά...». Τότε ἀναλύθηκε σέ

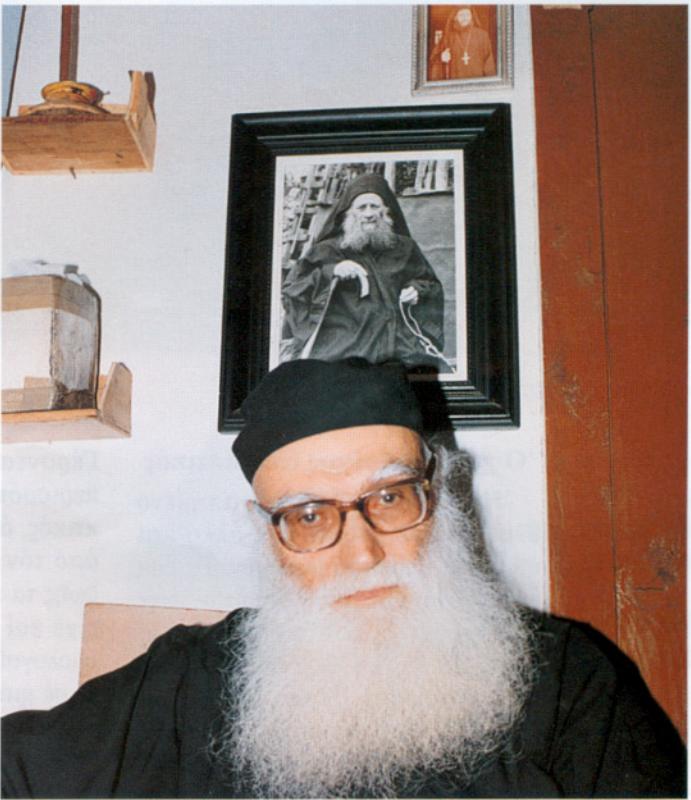
συνδεθεῖ ἀπό τὰ πρῶτα κιόλας χρόνια τῆς μοναχικῆς του ζωῆς μέ μιά μεγάλη μορφή τοῦ ἀγιορείτικου μοναχισμοῦ τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα, τὸν Γέροντα Ἰωσήφ τὸν Σπηλαιώτη. Ἀνέβαινε στήν ἀρχή μέ τὸν γέροντά του τὸν παπα-Νικηφόρο στό καλυβάκι τοῦ Γενεθλίου τοῦ Τιμίου Προδόρομον τῆς Σκήτης τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, ὅπου ἐκεῖνος διέμενε. Ἀργότερα, τέσσερις φορές περίπου κάθε ἑβδομάδα, γύρω στά μεσάνυχτα γάντζωνε στήν ζώνη του τό λαδοφάναρο, καὶ μέ τὸ μπαστούνι στό δεξῖ καὶ τό κομποσχοίνι στό ἀρστερό χέρι ἀνηφόριζε γιά τὸν Ἀγιο Βασίλειο, γιά νά λειτουργήσει στό καλυβάκι τοῦ ἡσυχαστῆ. Ἐκεῖ ἔμαθε γιά τὴν μονολόγιστη εὐχῇ τῶν ἡσυχαστῶν, τὸ «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με». Ἐκεῖ εἶχε δεχθεῖ τὶς πρῶτες ἐπισκέψεις τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖ ἔδρισκε ἀπαντοχή στὶς δοκιμασίες του.

Στίς ιερές ἀκολουθίες

«Οταν λειτουργοῦσε, τοῦ ἀποκαλυπτόταν «ὅ τῶν ἀρρήτων καὶ ἀθεάτων μυστηρίων Θεός

παρ」 φορά οἱ θησαυροί τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως οἱ ἀπόκρυφοι».¹¹

«Οποιος ἔτυχε νά ὄρεθει στό παρεκκλήσιο τῆς καλύβης του καὶ τὸν εἶδε λειτουργοῦντα, εἶναι ἀδύνατο νά μήν ἐντυπωσιάσθηκε ἀπό τὴν ἐσωτερική καὶ ἔξωτερική ἡσυχία, ἀπό τὸν ρυθμό τῆς ιερουργίας, ἀπό τὸ ἄπλαστο ἥθος καὶ τὴν φυσικότητα τῶν κινήσεων, ἀπό τὴν ἀνεπιτήδευτη στάση ἀλλά καὶ τὴν γνησιότητα τῆς μετοχῆς του στά τελούμενα. Ἡ τέλεση τῆς θείας Λειτουργίας μαρτυροῦσε ὅλη τὴν ἀλήθεια τῆς προσευχῆς, πού εἶχε

κλάματα. Ὁταν ἔφθασε στό κελλί του τό ἔκζεμα εἶχε φύγει! Φώναξε τοὺς ἄλλους πατέρες νά δοῦν καὶ ἐκεῖνοι τὴν θαυματουργική θεραπεία του.¹⁰

Βέδαια τό ἔκζεμα -καὶ τά κάθε εἰδούς ἔκζέματα, οἱ πειρασμοί- ἐπανῆλθε ξανά καὶ ξανά, ἀλλά ὁ μακάριος Γέροντας ἥξερε πῶς νά τά ἀντιμετωπίζει. Γιατί ἐκτός ἀπό ἄνθρωπος ὑπομονῆς ἦταν καὶ ἄνθρωπος προσευχῆς. Ἐκεῖ εἶχε σίγουρο ἀγκυροβόλιο στὶς κάθε εἴδους δοκιμασίες. Εἶχε τὴν μεγάλη εὔνοια καὶ εὐλογία τοῦ Θεοῦ νά γνωρίσει καὶ νά

άλλωστε καὶ ὀλόκληρη ἡ ζωὴ του. Γιατί καὶ οἱ ὥρες στό ἐργόχειρο - σκάλιζε κυρίως σφραγίδες γιά τά πρόσφορα- ἡ ἡ ἐνασχόληση μέ επισκευές τοῦ κελλιοῦ του ἦταν ὥρες προσευχῆς. Αὐτή ἡ στάση προσευχῆς ὀλόκληρης τῆς ζωῆς του ἔκανε τά ἀπροσπέλαστα ψηλαφητά καὶ τά μέλλοντα παρόντα. Αὐτή μποροῦσε νά ἐναρμονίζει τήν ἀπλότητα μέ τήν ἐπισημότητα καὶ τήν μεγαλοπρέπεια μέ τήν ἰεροπρέπεια. Αὐτή εἶχε τήν δύναμη νά ἐνώνει τά θεῖα μέ τά ἀνθρώπινα καὶ τήν θριαμβεύοντα μέ τήν στρατευομένη Ἐκκλησία. Στίς ὥρες τῆς προσευχῆς καὶ τῶν ἴερῶν ἀκολουθιῶν τόν διέκοινε τόσο ἡ ὑπακοή τοῦ χαρισματούχου ὑποτακτικοῦ, πού τόν ἔκανε νά τηρεῖ μέ ἀκρίβεια τό ήσυχαστικό πρόγραμμα τῆς προσευχῆς ἀλλά καὶ τήν τάξη τῶν ἀγιορείτικων ἀκολουθιῶν, ὅσο ἐπίσης καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀγιασμένου γέροντα, πού τοῦ ἔδινε τήν παρουσία νά ἀπευθύνεται στίς κατ' ἵδιαν πρός Κύριον ἐντεύξεις του μέ τήν ζέση καὶ τήν ἀπλότητα ἀκόμη καὶ αὐτοσχέδιων προσευχῶν.

‘Ο παπα-Ἐφραίμ μιλοῦσε πιό πολύ στόν Θεό καὶ λιγότερο στούς ἀνθρώπους. Μιλοῦσε περισσότερο μέ τούς ἀλάλητους στεναγμούς καὶ τά δάκρυα τῶν προσευχῶν του -τοῦ εἶχε δοθεῖ ἀπλόχερα ἀπό τόν Θεό τό χάρισμα τῶν δακρύων- παρά μέ τό στόμα καὶ τήν διδασκαλία του. «Ταῖς τῶν δακρύων σου ροαῖς τῆς ἐρήμου τό ἄγονον ἐγεώργησας καὶ τοῖς ἐκ δάθους στεναγμοῖς εἰς ἐκατόν τούς πόνους ἔκαρποφόρησας». Θά μποροῦσε νά πεῖ μαζί μέ τόν Δανίδ: «ἐγενήθη τά δάκρυά μου ἐμοὶ ἀρτος ἡμέρας καὶ νυκτός». Μέ τά δάκρυά του θά μποροῦσαν νά γραφτοῦν περισσότερα διιδία ἀπό ὅσα ἔκεινος διάβασε κατά τήν διάρκεια τῆς ἐπίγειας ζωῆς του.

Τώρα τό σῶμα του ἔκενον ράζεται ἀπό τούς κόπους αὐτῆς τῆς ζωῆς στήν αὐλή τῆς καλύβης του στά Κατουνάκια, ἀλλά ἡ ψυχή του μέ μεγαλύτερη παροησία συνεχίζει τήν ἰερουργία στόν θρόνο τοῦ Ἀρνίου, μνημονεύοντας ἐκεῖ περισσότερα δόνόματα ἀπό ἐκεῖνα πού διάβαζε στήν προσκομιδή τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἀγίου Ἐφραίμ. Στήριξε καὶ στηρίζει «τήν οἰκουμένην εὐχαῖς του». Μεγάλη ἐλπίδα γιά ὅλους μας.

Σημειώσεις

1. Ἀναλυτικότερα στοιχεῖα καὶ περιστατικά τῆς ζωῆς τοῦ παπα-Ἐφραίμ μπορεῖ ὁ ἀναγνώστης νά δρεῖ σέ δύο διιδία πού ἐκδόθηκαν καὶ ἀναφέρονται σ' αὐτόν. a) Γέρων Ἐφραίμ Κατουνακιώτης, γράφτηκε ἀπό τήν συνοδία του, ἔκδ. Ἡ Συγχαστηρίου Ἀγιος Ἐφραίμ, Κατουνάκια Ἀγίου Ορούς 2000, σσ. 316 καὶ b) Γέροντος Ἰωσήφ Βατοπαιδινοῦ, ὁ Χαρισματούχος Ὑποτακτικός Γέροντας Ἐφραίμ ὁ Κατουνακιώτης, στήν σειρά Ψυχοφελῆ Βατοπαιδινά, ἀρ. 12, ἔκδ. Ἡ Μονῆς Βατοπαιδίου 2001, σσ. 204.
2. M. Βασιλείου, Ἐπιστολή 1,3, PG 32,228C.
3. Ἐφεσ. 2,19.
4. Κολ. 3,3.
5. Ματθ. 23,25.
6. Ἰω. Χρυσοστόμου, Εἰς Μελέτιον 1, Ε.Π.Ε. 37,28.
7. Ψαλμ. 22,41.
8. Α' Πέτρον 1,14.
9. Β' Κορ. 12,9.
10. Βλ. περισ. στό κείμενο τοῦ Τάσου Ρωμανοῦ, «Συναντήσεις στό Ἀγιον Ὅρος», στό περ. Σύνορο, τεῦχος 40, Ἀθήνα Χειμώνας 1966-67, σ. 313-31.
11. Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων, Εὐχή μετά τήν Μεγάλην Εἴσοδον.